

Temmuz 2023 | Sayı: 162

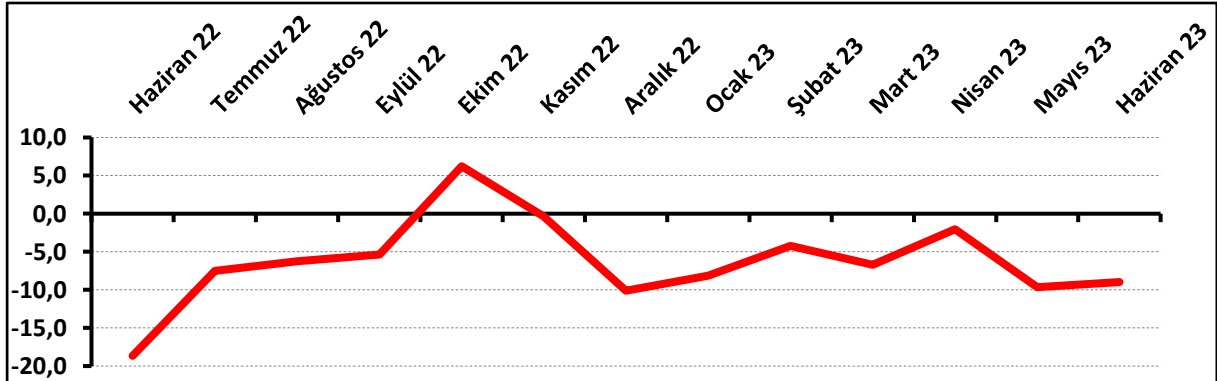
HAZİRAN AYI PERAKENDE GÜVENİNDE SINIRLI İYİLEŞME GÖRÜLDÜ

TEPAV Perakende Güven Endeksi, 13-23 Haziran 2023 tarihleri arasında uygulanan anket sonuçlarına göre, Haziran ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre 9,7 puanlık, bir önceki aya göre ise 0,6 puanlık artışla -9,0 puan değerini aldı. TEPE anketine katılan perakendecilerden geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumunun kötüleştiğini belirtenlerin oranı Haziran 2023'te yüzde 43,8'den yüzde 54,1'e, önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme bekleyenlerin oranı ise yüzde 12,4'ten yüzde 15,1'eyükseldi. Diğer taraftan, önümüzdeki 3 ayda satış fiyatında artış bekleyen perakendecilerin oranı yüzde 99,2'den yüzde 95,6'ya gerilerken düşüş bekleyenlerin oranı yüzde 1,0'in altında kaldı. Bölgeler bazında incelendiğinde ise Haziran ayı perakende güveninde en fazla artış Batı, Güneydoğu ve Kuzeydoğu Anadolu bölgelerinde gözlenirken Batı Karadeniz ve İstanbul'da geriledi, Ortadoğu Anadolu ve Doğu Marmara bölgelerindeki artışlar da ortalamanın gerisinde kaldı.

Perakende güveni geçen yıla ve geçen aya kıyasla arttı

TEPE değeri, -9,0 puan değerini alarak geçen yılın aynı dönemine göre 9,7 puan, geçen aya göre 0,6 puan arttı. TEPE değerinin aylık değişiminde iyileşmenin sınırlı kalmasında önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi göstergesindeki 1,3 puanlık iyileşmeye karşın geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu göstergesindeki 2,5 puanlık kötüleşme etkili oldu. Diğer taraftan, mevcut stok düzeyinin normalin altında olduğu yönündeki 3,0 puanlık değişim endekse olumlu yansıdı.

Şekil-1. TEPE (Haziran 2022 –Haziran2023)¹

Tablo-1. TEPE, Aylık Seri

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-14,2	-19,3	-19,5	-16,9	-18,7	-17,8	-17,7	-17,7	-7,0	-9,6	-11,0	-11,6
2022	-11,5	-9,6	-11,5	-21,4	-15,6	-18,7	-7,5	-6,2	-5,4	6,2	-0,4	-10,1
2023	-8,2	-4,2	-6,7	-2,1	-9,6	-9,0						

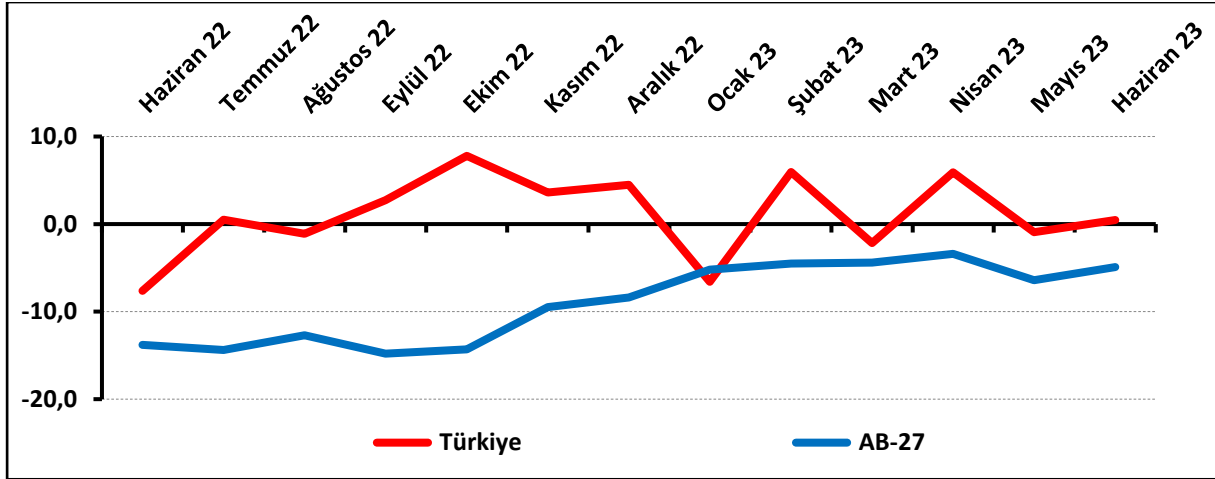
¹Bültendeki tablo ve grafikler -aksi belirtilmediği sürece- mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

Perakendecilerin geleceğe yönelik satış beklentisi geçen aya ve geçen yıla kıyasla arttı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Haziran 2023'te 0,4 puan oldu. Buna göre önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 1,3, bir önceki yılın aynı ayına göre 8,0 puan arttı.

Haziran 2023'te TEPE anketi katılımcılarından önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme bekleyenlerin oranı yüzde 12,4'ten yüzde 15,1'e yükselirken işlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise yüzde 81,8'den yüzde 73,3'e geriledi. Katılımcıların yüzde 11,5'i işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İyileşme beklentilerinde düğün sezonunun başlaması ve yabancı müşterilerin artması gibi mevsimsel etkiler ağırlıkta iken, kötüleşme beklentilerinde yükselen maliyetler ve satış fiyatlarındaki artış, alım gücünün düşmesi ve talebin daralması, deprem felaketi gibi temel iktisadi kısıtlar öne çıkmaktadır.

Şekil-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi(Haziran 2022 – Haziran 2023)

Tablo-2.Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi

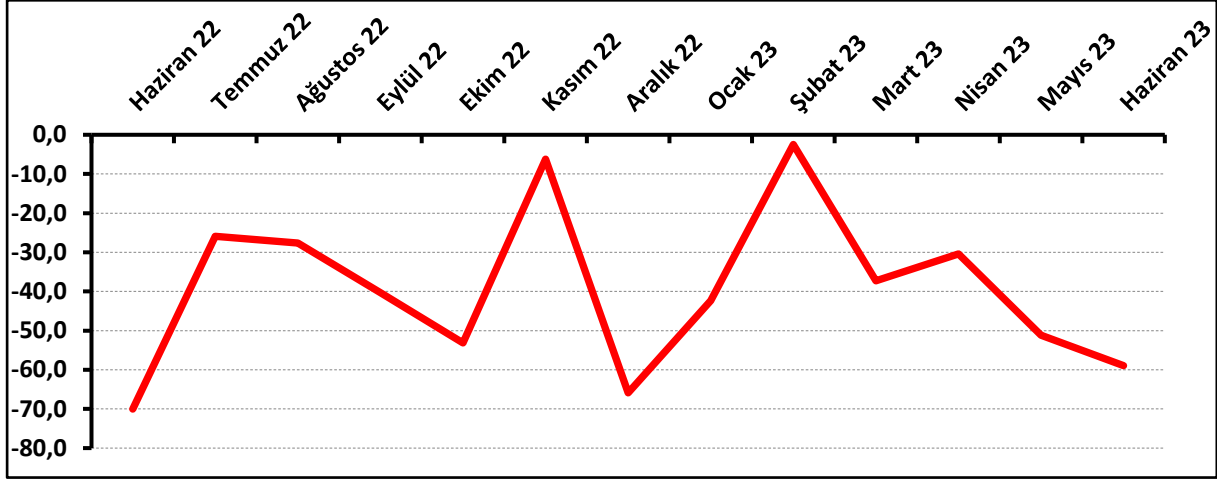
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-3,9	-10,8	-17,7	-13,9	-10,5	-12,4	-8,9	-10,8	-14,9	-19,5	-23,7	-27,1
2022	-13,2	-10,3	-5,0	-11,0	-6,9	-7,6	0,5	-1,1	2,7	7,8	3,6	4,5
2023	-6,6	6,0	-2,2	5,9	-0,9	0,4						

İşlerin durumuna ilişkin değerlendirmeler geçen yıla göre olumlu

İşlerin (geçen yılın aynı dönemine göre) durumuna yönelik değerlendirmeler, Haziran 2023'te -59,0 puan değerini alarak Mayıs 2023'e göre 7,8 puan azalırken Haziran 2022'ye göre 11,0 puan arttı.

Haziran 2023'te TEPE anketi katılımcılarının yüzde 7,2'si geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 67,4 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise yüzde 25,4 oldu.

Şekil-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu (Haziran 2022 – Haziran 2023)

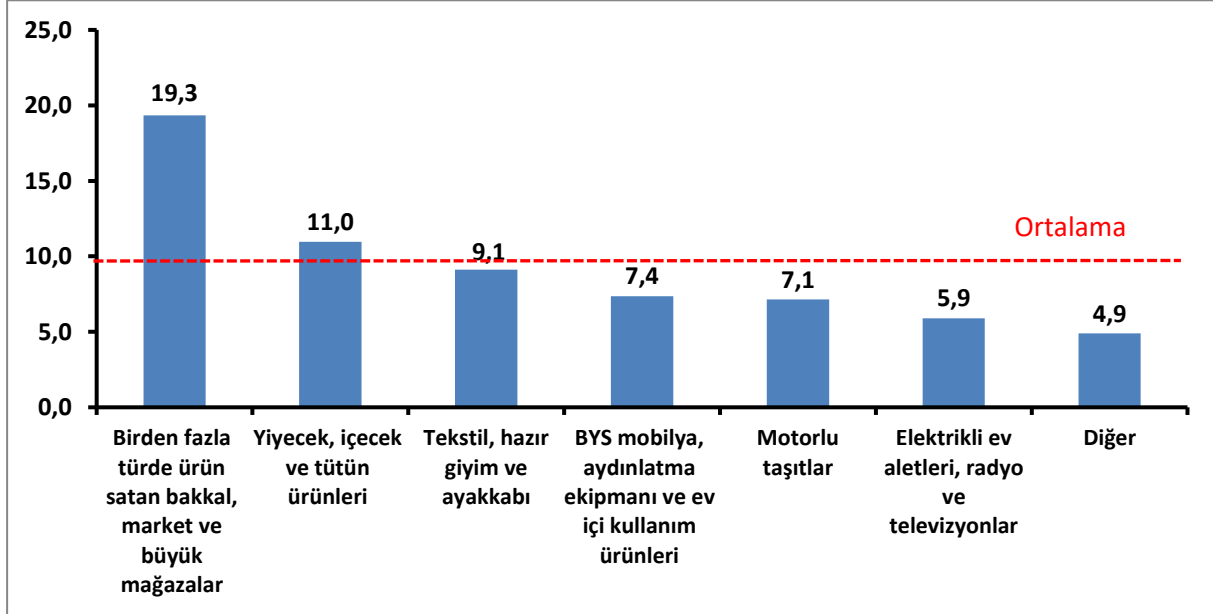
Tablo-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-49,1	-39,5	-46,6	-40,3	-40,7	-50,2	-40,5	-45,7	-7,3	-17,7	-19,5	-35,3
2022	-54,4	-64,9	-61,4	-66,1	-59,3	-70,0	-25,9	-27,6	-40,3	-53,1	-6,2	-65,9
2023	-42,3	-2,5	-37,3	-30,4	-51,2	-59,0						

Perakende güveni en fazla “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” sektöründe arttı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında Haziran 2023’te, geçen yılın aynı dönemine göre “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” ve “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” sektörlerindeki değişim ortalamasının üzerinde gerçekleşirken “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri”, “motorlu taşıtlar”, “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” ve “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” sektörleri ise ortalamasının altında değer aldı.

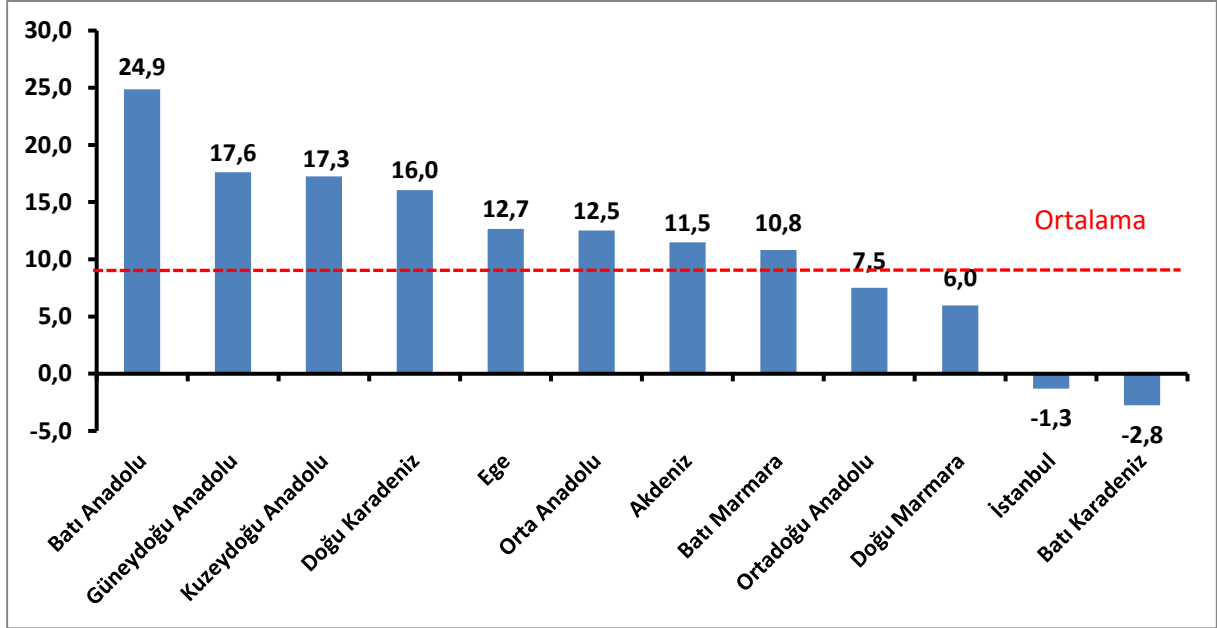
Şekil-4. Alt sektör bazında Tepe’nin Haziran 2023’te geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)

Perakende güveni İstanbul ve Batı Karadeniz’de geriledi

Perakende güvenine bölgeler itibarıyla bakıldığında Haziran 2023’te, Batı Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Kuzeydoğu Anadolu, Doğu Karadeniz, Ege, Orta Anadolu, Akdeniz ve Batı Marmara bölgelerindeki değişim ortalamanın üzerinde gerçekleşirken, Ortadoğu Anadolu, Doğu Marmara, İstanbul ve Batı Karadeniz bölgelerinde ise ortalamanın altında gerçekleşti.

Şekil-5. Bölgeler bazında TEPE’nin Haziran 2023’te geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)*

* Akdeniz, Adana, Antalya, Mersin, Osmaniye; Batı Anadolu, Ankara, Konya; Batı Karadeniz, Kastamonu, Samsun, Tokat, Zonguldak; Batı Marmara, Balıkesir, Tekirdağ; Doğu Karadeniz, Ordu, Trabzon; Doğu Marmara, Bursa, Eskişehir, Kocaeli, Yalova; Ege, Denizli, İzmir, Kütahya, Muğla, Uşak; Güneydoğu Anadolu, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin; Kuzeydoğu Anadolu, Erzurum; Orta Anadolu, Kayseri, Niğde; Ortadoğu Anadolu, Malatya ve Van illerini kapsamaktadır.

Perakendecilerin iş durumlarına yönelik değerlendirmeleri geçen aya kıyasla kötümser

TEPE anketine soru bazında ve denge değerleri olarak bakıldığında, geçtiğimiz 3 ay ve geçen yılın aynı dönemine göre işlerin durumu karşılaştırmalarında alt endekslerdeki yüksek oranlı düşüşler dikkat çekmektedir. Önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi ise en üst değere yakın gerçekleşti. Eğilimler incelendiğinde ise Haziran 2023'te tüm değerlendirme ve beklentiler Haziran 2022'ye kıyasla olumlu yönde değişirken "önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi" ise arttı. Bir önceki aya kıyasla bakıldığında ise "geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu" ve "geçen yıla göre işlerin durumu" dışındaki değerlendirme ve beklentiler Mayıs 2023'e kıyasla olumlu yönde değişirken "önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi" ise azaldı.

Tablo-4. TEPE soru bazında detaylı sonuçlar(puan)

Sorular	Endeks 06/2022	Endeks 05/2023	Endeks 06/2023	Bir önceki aya göre değişim 06/2023	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 06/2023
Geçtiğimiz üç ayda işlerinizin gelişimi ne yönde oldu?	-60,1	-40,6	-43,1	-2,5	17,0
Mevcut stok düzeyiniz hakkında ne düşünüyorsunuz? ²	11,7	12,7	15,7	3,0	4,0
Tedarikçilerden siparişlerinizin önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-45,1	0,8	15,3	14,5	60,4
Satışlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-7,6	-0,9	0,4	1,3	8,0
İstihdam ettiğiniz personel sayısının önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-0,8	-1,1	1,6	2,7	2,4
Satış fiyatlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	92,2	99,2	94,7	-4,5	2,5
İşlerinizin geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl nasıl gelişti?	-70,0	-51,2	-59,0	-7,8	11,0
Mağaza sayınızın gelecek yıl nasıl değişmesini bekliyorsunuz?	0,6	7,0	7,1	0,1	6,5

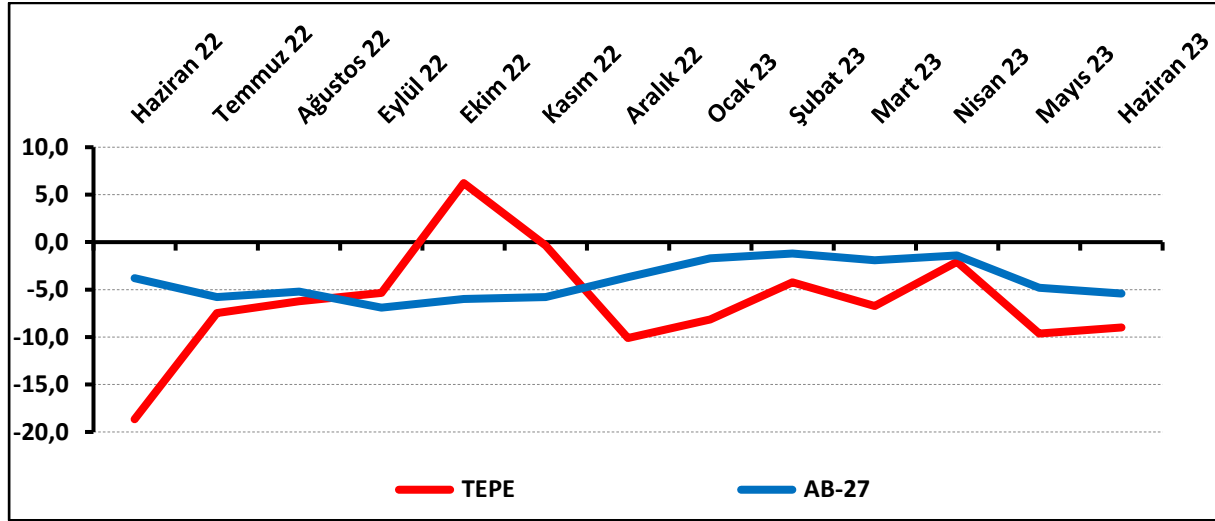
² Stok düzeyinde pozitif değer stok düzeyinin normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Tablodaki (-) değerler negatif beklentilerin pozitif beklentilerden fazla olduğunu ifade etmektedir.

AB'de perakende güveni geçen aya ve geçen yıla kıyasla azaldı

Mart 2022'den bu yana olumsuz görünüm gösteren ve negatif değerler alan AB-27 Perakende Güven Endeksi, Haziran 2023'te de -5,4 puan değerini aldı. Değişim, bir önceki aya göre 0,6 puan, geçen yılın aynı dönemine göre ise 1,6 puan düşüş yönünde oldu. Öte yandan, Kasım 2022'de tekrar negatif değer alan TEPE, Haziran ayında negatif alanda kaldı.

Şekil-6. TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Haziran 2022 – Haziran 2023)

Tablo-5. AB-27

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-13,8	-14,4	-9,5	-5,8	-2,2	5,6	6,5	6,7	4,9	5,1	5,4	2,9
2022	3,7	5,1	-2,3	-4,1	-3,3	-3,8	-5,8	-5,2	-6,9	-6,0	-5,8	-3,7
2023	-1,7	-1,2	-1,9	-1,4	-4,8	-5,4						

Haziran 2023'te perakende güveni yıllık değişiminde Türkiye, AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının üzerinde değer aldı

Türkiye ve AB-27 ülkelerinin Perakende Güven Endeksleri değerlendirildiğinde, Haziran ayında geçen yıla göre en fazla artış gösteren ülke Yunanistan oldu. Yunanistan'ı Karadaę ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi takip etti. Bölge ortalamalarındaki değişim AB-27'de -1,6 puan, Euro Bölgesi'nde ise -1,0 puan oldu. Bir önceki aya göre gelişmeler değerlendirildiğinde en yüksek artış Yunanistan'da yaşandı; bölge ortalamaları ise AB-27'de -0,6 puan, Euro Bölgesi'nde -0,7 puan oldu. Türkiye'nin perakende güveni değişiminde AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının üzerinde olduğu görüldü.

Tablo-6. AB-27 Ülkeleri** ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi karşılaştırmaları (Haziran 2022 ve Mayıs2023'e göre)

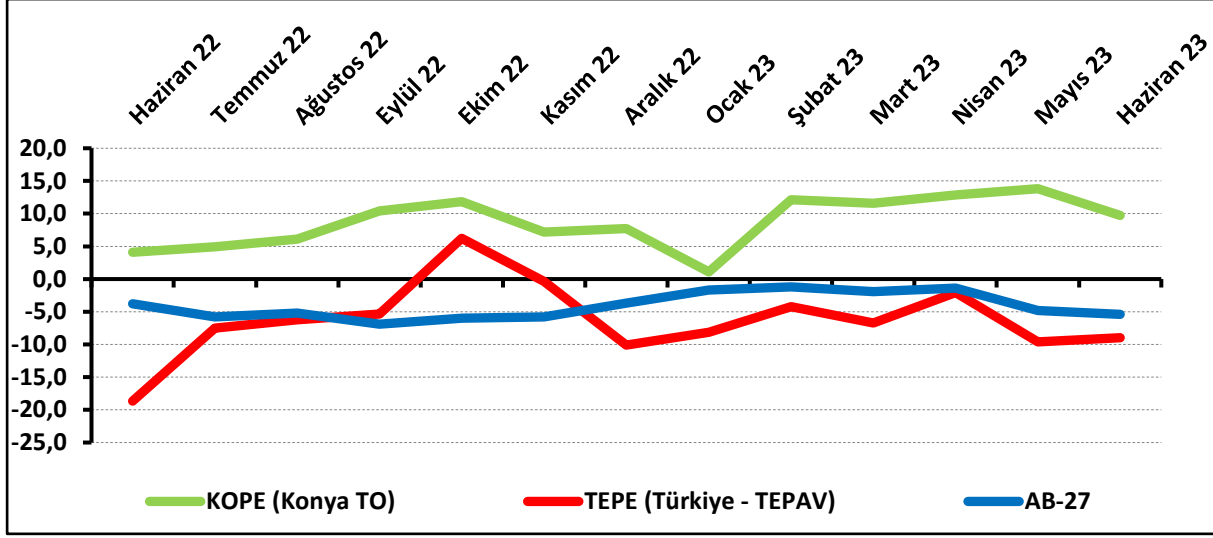
Ülkeler	Haziran2022'ye göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)*	Mayıs2023'e göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)
Yunanistan	19,5	5,9
Karadaę	17,4	3,3
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	14,1	1,2
Makedonya Cumhuriyeti	14,1	4,7
Türkiye	9,7	0,6
Hollanda	8,4	3,7
Hırvatistan	7,6	-2,7
Arnavutluk	5,4	1,3
Letonya	5,2	-2,8
İtalya	3,1	-1,3
Litvanya	2,3	-3,9
Danimarka	2,1	-2,8
Portekiz	0,6	-1,8
Euro Bölgesi-19	-1,0	-0,7
Fransa	-1,0	-4,4
Sırbistan	-1,4	-2,2
Polonya	-1,4	-0,7
AB-27	-1,6	-0,6
Finlandiya	-2,0	-1,5
Almanya	-2,7	1,3
İspanya	-2,8	-4,7
Romanya	-3,8	-2,4
Çek Cumhuriyeti	-3,9	-2,7
Belçika	-5,2	-1,7
Slovenya	-6,5	2,9
Bulgaristan	-7,0	-4,6
Macaristan	-10,0	-7,2
Malta	-13,7	-7,6
İsveç	-14,4	2,3
Estonya	-21,1	-3,2
Avusturya	-24,2	5,5
Slovakya	-25,2	-3,2

*Sıralama Haziran 2022 değişimine göre yapılmıştır.

Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi

TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) işbirliğinde hazırlanan Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE), Haziran 2023'te geçen yılın aynı dönemine göre 5,6 puan artarken, bir önceki aya göre ise 4,1 puan azalışla 9,7 puan değerini aldı. KOPE, Haziran ayında Türkiye genelinden ve AB-27'den daha olumlu bir perakende güvenine işaret etmektedir.

Şekil-7. KOPE, TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Haziran 2022 – Haziran 2023)

Tablo-7. Konya Perakende Güven Endeksi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-10,7	-10,6	-8,8	-5,8	-8,4	0,3	4,9	8,5	19,6	11,0	9,2	8,4
2022	10,6	3,2	3,5	9,1	9,2	4,1	4,9	6,1	10,4	11,8	7,2	7,7
2023	1,1	12,1	11,6	12,9	13,8	9,7						